
Šimun Doljanin

PRENOŠENJE VJERE I MALE ZAJEDNICE

443

Služba Božja 4 | 06.

Papa Benedikt XVI. u knjizi „Razgovori o vjeri“, kaže kako je kršćanstvo gotovo nemoguće živjeti bez kršćanskog ambijenta. Ambijent koji se stvarao stoljećima, u kojem se vjera živjela kao redovita stvar, a ne kao herojstvo, razbio se poput leda pod pramcem moderne i post-moderne krstarice. Ako se raspao veliki ambijent, (velika kršćanska priča), nužno je stvarati, kao na početku, bezbroj malih ambijenata. Tu on izričito spominje neke stvarnosti u Crkvi u kojima se rekonstruira kršćansko ozračje za redoviti kršćanski život. U Pavlovom ključu, Bog poziva ono što nije, slabe i neugledne. Kršćani su siromasi koji uživaju bogatstvo Božje darežljivosti. U njihovoj neznatnosti i nesavršenosti ogleđa se obilje Božje darežljivosti, dobrohotnosti i milosti. Zbog toga su potrebni ambijenta koji ih nosi. Ambijent nije geto, nego zdravo ozračje u kojem je normalno ono što je od Duha Kristova. Među onom dvojicom ili trojicom sabranih djeluje živi Krist. Kršćanski ambijent jednostavno znači snažna i djelotvorna prisutnost Krista koji teško breme pretvara u lako i ono što je gorko (u post-modernoj civilizaciji) pretvara u slatko, jer je slatko kao braća živjeti zajedno.

U knjizi „Kršćansko bratstvo“ mladi profesor Raztinger naglašava onaj „naš“ u Očenašu. Dok se danas najviše, možda zbog mnoštva afektivnih rana, zanimamo za izraz „Oče“, u stariji su se najviše zanimali za ono „Oče naš“. Taj „naš“, „nam“, „nas“, iz Očenaša, upućuje na kršćanstvo koje se doživljavalo dominantno kroz zajedništvo, kroz zahvat koji je Krist učinio u nama, ne samo u meni. To je kršćanstvo u kojem je rastjeran dim anonimnosti, klasnih razlika, intelektualnih provalija, i sve-

ga onoga što je razdvajalo ljude. Kršćanstvo je čitavo u novosti ambijenta, u međusobnoj ljubavi, u trojstvenoj šifri.

Ovo nas upućuje da iznova čujemo riječ koju je papa Benedikt XVI. rekao mladima u Koelnu: "Formirajte zajednice na putu!" U Crkvi se stoljećima vjera prenosila na dvije razine – u kršćanskoj obitelji i župi. Kršćanska je obitelj vjeru prenosila u svoj spontanosti svog postojanja. Nije postojala nikakva posebna metoda, niti nakana. Vjera se „prelijevala“ iz roditelja u djetu preko riječi, gesta, odluka, molitava, malih kućnih liturgija, slavlja, sakramentalna i sakramenta, a sve je bilo u dubokoj vezi sa širom sredinom koju je nosila župa. Pojedinaac se nije gubio u zrakopraznom prostoru amorfnog društva. Obitelj je bila most između pojedinca i mnoštva. Mala Crkva, kršćanska obitelj, uvodila je dijete u Crkvu mnogih. Sveza između pojedinca, male zajednice (obitelji) i mnoštva bila je naravna i glatka. Ostatke takvog sklada može se još ponegdje pronaći, ali je općenito slika potpuno drukčija.

Kršćanska je obitelj u kratkom vremenu izgubila *inicijacijsku snagu*. Ona sve više postaje skup pojedinaca, nekoliko zasebnih svjetova u slaboj konfederaciji, u kojoj se vjera zbila u kut osobnog prakticiranja. U takvoj orbiti vjera se više ne prelijeva spontano, nego se razlijeva kroz razne raspuknute šavove. Normalno, u takvoj situaciji župa je izgubila integracijsku snagu. Župa kao *zbir kršćanskih obitelji* ne može nikako pohvatati sve konce koji su već prethodno trebali biti povezani u obiteljima. Crkva mnogih (mnoštva) imala je za građu obiteljske ćelije, a sada je ostala samo sa skelom i armaturom, ali bez gradivnog materijala.

Glavna je uloga Crkve davati i prenositi vjeru. „Što tražiš od Crkve Božje? Vjeru. Što ti daje vjera? Život vječni. Kad se radi o djeci, roditeljima se i kumovima povjerava odgoj u toj vjeri i podržavanje svjetla vjere. Ako dvojac – kršćanska obitelj i županisu u mogućnosti prenijeti vjeru i dati život vječni, tko bi to morao obaviti? U traženju odgovora možemo se vratiti *na početak*, na Djela apostolska, kada još nije bilo kršćanskih obitelji niti župa. Postojale su samo *male zajednice vjere* koje su primale *katekumene* i prenosili im vjeru i Duha Svetoga.

Današnji nam kontekst omogućuje jasnije čuti Papine riječi: „Formirajte zajednice na putu.“ Poziv nije upućen samo pastoralnim djelatnicima, nego cijeloj Crkvi. To su male zajednice (do 50 braće i sestara u kojima je presjek Crkve mnogih, tj. mla-

di i stari, bolesni i zdravi, muškarci i žene, neuki i školovani) u kojima pojedinac može biti prihvaćen i spontano formiran. Masa je za pojedinca nasilna i masa mora koristiti prisilu ili zavođenje da bi kako-tako formirala pojedinca. Masa je protuinicijacijska. Ona vodi razobličavanju, gubljenju lica.

Ivan Pavao II. jednom reče: „U Crkvi svatko mora imati lice!“ Kao što pojedinac traži lice Božje, tako i Bog traži lice pojedinca, svog djeteta. U maloj liturgijskoj i učeničkoj zajednici Duh Sveti po milosti, Riječi i zajedništvu braće i sestara, svakomu vraća prvotnu sliku i sličnost. Živjeti u maloj zajednici nije stvar pomodnosti niti nekog duhovnog luksuza, nego pitanje želimo li razviti ili ne razviti eksplozivnu snagu krštenja. Nakon Tridenta, Crkva je otkrila potrebu sjemeništa za formaciju prezbitera, možda nakon II. vatikanskog otkriva da su sjemeništa (katekumenat) potrebna za sve krštenike, da bi sakrament krsta zaživio u svoj silini.

Ne ulazeći sada u samu konkretizaciju, zanimljivo je osvrnuti se na članak H. Derroitta, u međunarodnoj katehetsko-pastoralnoj reviji *Lumen vitae* (2005/06.). On govori o „zajednicama vjere“ koje bi bile kadre dovesti pojedince do vjere i formirati ih u vjeri. Zatim stavlja u žarište događaj iz Ivanova Evanđelja, kada Isus traži od svojih učenika da dadnu hrane za pet tisuća muškaraca, plus žena i djece. Andrija, brat Šimuna Petra, otkriva da je među njima dječak koji ima pet kruhova i dvije ribice i veli: „Ali što je to za tolike?“ H. Derroitte, uspoređuje *male zajednice za prenošenje vjere* s ovom malom stvarnošću od pet kruhova i dvije ribice koju je otkrio Andrija. Andriji, a i drugim apostolima, to izgleda *kao ništa* pred tolikom potrebom. Međutim, Isus zapovijeda da ljudi posjedaju (u skupine po pedeset – „Posjedajte ih po skupinama, otprilike po pedeset“, Lk 9,14.), uzima pet kruhova i dvije ribice, izriče zahvalu i dijeli mnoštvu.

Najčešći prigovor pastira na *male zajednice za prenošenje vjere* u Crkvi glasi otprilike: „Što ta mala zajednica znači za ovo veliko mnoštvo župljana i udaljenih? Zar moram ostaviti sve ostale da bih se bavio samo tom malom skupinom? Kako može ta mala skupina promijeniti tkivo cijele Crkve?“ Na sve te prigovore uopće ne postoji neki ljudski logičan odgovor. Međutim, postoji Onaj koji može uzeti i napuniti Duhom Svetim jednu malu zajednicu vjere i s njom nahraniti cijelo čovječanstvo.

Vratimo li se na početke Crkve, kada nije bilo niti župa niti kršćanskih obitelji, možemo vidjeti ostvareno to čudo. Po-

činje sve od arhipelaga malih kršćanskih zajednica koje snagom Duha Svetoga *ukvašavaju* cijelo tijesto tadašnjeg svijeta. Apostoli sami po sebi ne vide nikakav odgovor na situaciju u kojoj se nalaze. Krist im otkriva odgovor u onom što zamjećuju: dječaka i košaricu u njegovim rukama. U svojoj priprostosti oni pred Krista stavljaju tu činjenicu i pred njihovim se očima zbiva čudo, nasićenje *mnoštva*. Stoga je evanđeoski prizor poučan i poticajan kako bi danas uočili važnost formiranja malih župskih zajednica u življenju i prenošenju vjere u suvremenoj kulturi.